

PRÍPRAVA OBYVATEĽSTVA NA SEBAOCHRANU A VZÁJOMNÚ POMOC TRAINING AND EDUCATION THE POPULATION FOR SELF-PROTECTION AND MUTUAL ASSISTANCE

Ľubomír BETUŠ¹, Vladimír MÍKA²

ABSTRACT:

The analysis of training and education from 2012 on the various risks to the population confirms the lack of a well-thought-out concept in this area. There are no theoretical and practical programs in education, and generalized experience as an extraordinary event to manage, under specific conditions. Insufficient organization of general and vocational training confirms our knowledge that it is high time for the concept of training and education development in civil protection and crisis management to be adopted. The way out of this situation is in the adoption of the corresponding legislation. Its modification will create conditions in the education of individual target groups using active modern procedures and model situations. A prerequisite is the development of a new training program for individual target groups in the state administration, self-government and population.

KEYWORDS: Emergency incident. Local administration. Municipality, Precautionary measures.

ÚVOD

Podľa právnych predpisov SR a na základe štruktúry riadenia krízových orgánov je Sekcia krízového riadenia Ministerstva vnútra Slovenskej republiky odborným útvarom pre riadenie a koordináciu úloh v oblasti civilnej ochrany obyvateľstva, pre integrovaný záchranný systém, krízové riadenie, civilné núdzové plánovanie, ochranu kritickéj infraštruktúry, hospodársku mobilizáciu, správu materiálu civilnej ochrany a humanitárnu pomoc. Koordinuje prípravu na civilnú ochranu v spoločenskom systéme Slovenskej republiky a vykonáva odbornú prípravu na získanie odbornej spôsobilosti na úseku civilnej ochrany). Tieto úlohy sú zabezpečované podľa dokumentov Lisabonskej zmluvy, Hlavy XXIII Civilná ochrana, čl. 196, v rámci Európskej únie. Vyhláška MV SR č. 303/1996 Z. z. na zabezpečovanie prípravy na civilnú ochranu v znení neskorších predpisov upravuje obsah a ciele zabezpečovania prípravy na civilnú ochranu štábov a odborných jednotiek, prípravy obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc, ako aj prípravu na

poskytovanie prvej pomoci [1]. Tento právny dokument si už vyžaduje úpravu.

Zákon č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v § 18 Príprava na civilnú ochranu [2] v § 18a Odborná spôsobilosť určuje podmienky a spôsob získania odbornej spôsobilosti pre:

- vypracovanie a aktualizáciu plánu ochrany obyvateľstva,
- vypracovanie a aktualizáciu plánu ochrany zamestnancov a osôb prevzatých do starostlivosti,
- vzdelávaciu činnosť na úseku civilnej ochrany.

Vyhláška MV SR č. 7/2012 Z. z., ktorá stanovuje podrobnosti o odbornej spôsobilosti na úseku civilnej ochrany, upravila ciele, obsah odbornej prípravy ako aj postup pri získavaní odbornej spôsobilosti [3].

V týchto predpisoch nie sú zahrnuté podmienky pre vzdelávanie a odbornú prípravu na úseku integrovaného záchranného systému. V súčasnom období absentuje príprava pre organizáciu a riadenie orgánov štátnej správy a samospráv v krízových

¹ Ľubomír Betuš, PaedDr., CSc., predseda Zväzu civilnej ochrany Východ, 055 51 Veľký Folkmar 136, okres Gelnica, tel.: +421 908 083 164, e-mail: lubomir.betus491@gmail.com.

² Vladimír Míka, doc. Mgr., PhD. Fakulta bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity v Žiline, Ul. 1. Mája 32, 010 26 Žilina, tel.: +421 904 577 647, e-mail: vladimir.mika@fbi.uniza.sk.

situáciách prostredníctvom zdokonaľovacích, špecializovaných kurzov pre krízové situácie. Pre systematické riadenie vzdelávania a odbornej, špecializovanej prípravy v oblasti krízového riadenia je preto nevyhnutné vypracovať obsahový program vzdelávania a prípravy obyvateľstva na mimoriadne udalosti s personálnym a finančným zabezpečením na roky 2020-2025.

1 ZHODNOTENIE SÚČASNÉHO STAVU

Od 1999 roku od vybudovania systému vzdelávania a odbornej prípravy, po roky 2013-2015, bola primárna pozornosť v tejto oblasti orientovaná - na získanie a zdokonaľenie teoretických vedomostí, zvyšovanie odbornej pripravenosti, zdokonaľovanie zručností na plnenie praktických činností

- riadiacich orgánov štátnej správy, samosprávy,
- právnických osôb a fyzických osôb - podnikateľov a krízových štábov obvodných (v súčasnosti okresných) úradov a obcí v zmysle spoločenskej požiadavky na plnenie úloh krízového riadenia a civilnej ochrany.

Vzdelávanie a príprava zamestnancov na úseku civilnej ochrany bola realizovaná v rámci odbornej prípravy prostredníctvom základných, zdokonaľovacích a špecializovaných kurzov a to najmä formou prednášok, seminárov, praktických ukážok i dištančným vzdelávaním.

Z hľadiska obsahu plánu vzdelávania a prípravy bol dôraz kladený na zvyšovanie odborných vedomostí a získanie praktických zručností a návykov v riadiacom a rozhodovacom procese pri riešení následkov mimoriadnych udalostí.

Plnenie stanovených cieľov prípravy a vzdelávania boli v zmysle kompetencií podľa organizačného poriadku Sekcie MV SR zabezpečované Vzdelávacím a technickým ústavom krízového manažmentu a civilnej ochrany Slovenská Ľupča a ich strediskami vzdelávania a prípravy v Nitre a Spišskej Novej Vsi .

Tento systém bol však v roku 2012-2013 zrušený. Zaniklo organizovanie základných kurzov, v ktorých bolo ročne pripravovaných v priemere cca 800 osôb, zdokonaľovacích kurzov s 3000 vyškolenými osobami, špecializovaných kurzov s 4000 osobami, odbornej prípravy s 14 000 osobami. Pomocou rôznych foriem dištančného vzdelávania

a inými špecifickými vzdelávacími aktivitami bolo pripravených viac 4000 osôb. Celkovo sa do zrušenia systému vzdelávania vo VTU KM a CO (Vzdelávacieho a technického ústavu krízového manažmentu a CO v SR) a jeho krajských stredísk priemerne pripravovalo až 30 00 osôb.

Veľmi negatívne sa prejavilo zrušenie systému odbornej prípravy učiteľov základných a stredných škôl podľa predmetov zamerané na organizovanie a zabezpečovanie učiva *Ochrana života a zdravia* s didaktickými hrami a účelovými cvičeniami *Cestami ochrany života a zdravia*.

Doposiaľ nebola obnovená akreditácia systému vzdelávania a odbornej prípravy lektorov pre prípravu obyvateľstva. Nahradzovanie premysleného systému vzdelávania organizovaním seminárov a tematických zamestnaní nerieši základné problémy odbornej pripravenosti.

Absolventi kurzov pre získanie odbornej spôsobilosti sa orientujú najmä na oblasť vypracovania plánov ochrany zamestnancov, obyvateľstva a osôb prevzatých do starostlivosti v objektoch, obciach a mestách. Len 5 % - 10 % z týchto nových absolventov (ročne cca 250-300 osôb v SR) sa venuje odbornej príprave a vzdelávaniu obyvateľstva, predovšetkým z dôvodu chýbajúceho vzdelania a ich menších skúseností v tejto oblasti.

Z uvedenej analýzy vyplýva, že je potrebné pripraviť na nasledujúce roky ucelenú Konceptiu vzdelávania na roky 2020 – 2025. Bolo by vhodné, aby sa na jej vytváraní podieľali špecializované vzdelávacie pracoviská Žilinskej univerzity, najmä katedry krízového manažmentu Fakulty bezpečnostného inžinierstva, Fakulty zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity, Akadémie policajného zboru MV SR, ako aj Akadémie ozbrojených síl SR v Liptovskom Mikuláši

Zmyslom Konceptie vzdelávania a odbornej prípravy v oblasti krízového riadenia a ochrany obyvateľstva je spracovať jednotný a koordinovaný postup prípravy systému vzdelávania. Za základný cieľ obsahového zamerania treba považovať:

- pripravenosť na organizovanie preventívnych opatrení, na plánovanie úloh a opatrení a na riadenie záchranných a obnovovacích prác,
- získavanie a rozširovanie vedomostí a praktických zručností zamestnancov orgánov štátnej správy, samosprávy,

právnických osôb a fyzických osôb činných v systéme krízového riadenia, civilnej ochrany a integrovaného záchranného systému.

V oblasti materiálnej a metodickej vybavenosti je potrebné postupne (v každom kraji) zriadiť osem simulačných zariadení pre praktickú prípravu krízových štábov okresných úradov, jednotiek civilnej ochrany a pre potrebu učiteľov základných a stredných škôl.

V rámci tejto koncepcie by bol vytvorený systém prípravy obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc v prípade vzniku mimoriadnej udalosti alebo inej krízovej situácie. Súčasťou by mala byť príprava podmienok pre nové formy a metódy zabezpečovania odbornej prípravy a vzdelávania na základe požiadaviek a pre koordinovaný postup orgánov krízového riadenia v rámci všetkých krajín Európskej únie so zohľadnením špecifických Slovenskej republiky a jej jednotlivých regiónov.

2 MOŽNOSTI ÚČASTI NEZISKOVÝCH ORGANIZÁCIÍ NA PRÍPRAVE OBYVATEĽSTVA

V súčasnej situácii vo vzdelávaní a príprave v oblasti civilnej ochrany a krízového riadenia môžu zohrávať dôležitú úlohu neziskové organizácie, ktoré združujú odborníkov v tejto oblasti. Tieto občianske združenia a humanitárne organizácie majú predpoklady prispieť podstatnou mierou ku skvalitneniu a zefektívneniu prípravy obyvateľstva najmä v jednotlivých regiónoch [4].

Jednou z organizácií, ktorá má už v súčasnosti organizačne i obsahovo zabezpečené aktivity zamerané na vzdelávanie obyvateľstva je občianske združenie Zväz civilnej ochrany Východ. Táto organizácia združuje fyzické osoby, ktorých cieľom je spolupráca pri zabezpečovaní ochrany obyvateľstva a životného prostredia pred účinkami mimoriadnych udalostí.

Ich aktivity sú zamerané na základnú a nadstavbovú odbornú prípravu a vzdelávanie:

- pre základné kurzy pre obyvateľstvo a lektorov,
- pre kurzy špecializovanej prípravy,
- pre kurzy poskytovania prvej pomoci v oblasti zdravotníckej prípravy krízových štábov, štábov civilnej ochrany obcí,

záchranných a odborných jednotiek civilnej ochrany.

2.1 Poslanie a úlohy Zväzu civilnej ochrany

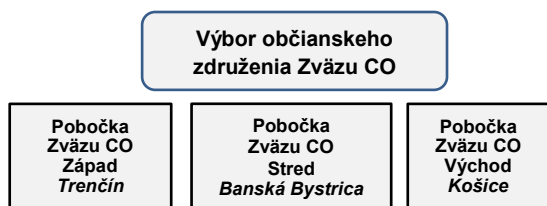
Združenie nemá ambíciu nahradzovať úlohy vyplývajúce z povinností štátnej správy a samosprávy pre vzdelávanie obyvateľstva. Avšak vytvorenie celoštátnej organizácie Zväzu CO by dislokáciou svojich pobočiek výrazne napomohlo k účinnejšej pripravenosti obyvateľstva v konkrétnych miestnych podmienkach.

Medzi hlavné úlohy Zväzu CO patria predovšetkým:

- v spolupráci so štátnou správou a samosprávou, právnickými a fyzickými osobami pomáhať zabezpečovať prípravu na civilnú ochranu obyvateľstva, na sebaobranu a vzájomnú pomoc, prípravu učiteľov a žiakov stredných a základných škôl a prípravu na poskytovanie prvej pomoci,
- organizovaním preventívno-výchovnej a propagačnej činnosti prostredníctvom cieľavedomého a sústavného procesu, pomocou prístupných foriem a metód, teoretickým školením a praktickým výcvikom napomáhať získavať potrebné vedomosti, zručnosti a návyky na sebaobranu a pomoc v núdzi,
- v koordinácii a po konzultácii s orgánmi krízového riadenia štátnej správy spoluorganizovať súťaže, cvičenia, školenia, ukážky v oblasti civilnej ochrany, požiarnej ochrany a ochrany životného prostredia, prípravu na poskytovanie prvej pomoci,
- vypracúvať návrhy a odporúčania na realizáciu a koordináciu spoločných projektov a vzdelávacích programov zameraných na ochranu obyvateľstva.
- v spolupráci s FZO Prešovskej univerzity a ďalšími vzdelávacími inštitúciami ďalej rozvíjať pripravené obsahovo zamerané programy pre jednotlivé cieľové skupiny diferencovane z hľadiska veku, vzdelania a praktických skúseností.
- v spolupráci s vedením ZZS a spolkami SČK zabezpečovať základne informácie a prehľbovať návyky a zručnosti žiakov a učiteľov v oblasti zdravotnej prípravy a najmä z poskytovania prvej pomoci.

Pre zabezpečenie potrieb v rôznych miestach v Slovenskej republike by bolo vhodné, aby sa na plnení poslania a úloh Zväzu CO podieľali pracoviská či pobočky v ďalších regiónoch.

Možnú štruktúru Zväzu CO predstavuje Obr. 1.

Obrázok 1 Možná štruktúra Občianskeho združenia Zväz civilnej ochrany

Vzhľadom na regionálne možnosti a potreby a na predpokladaný výskyt rizikových krízových situácií by bolo vhodné, aby sa v jednotlivých krajoch vytvorili pobočky alebo pracoviská aj v týchto mestách:

Bratislava, Senica, Trnava, Nitra, Žilina, Poprad, Kežmarok, Spišská Nová Ves, Snina a Humenné.

2.2 Činnosť a úlohy zväzu a jeho pobočiek v najbližšom období

Zrušený systém vzdelávania a odbornej prípravy v civilnej ochrane obyvateľstva v SR bude nahradený po prijatí Koncepcie vzdelávania na roky 2020 - 2025. V rámci týchto úloh a opatrení vytvorí Zväz civilnej ochrany **Vzdelávacie centrum ochrany obyvateľstva**.

Centrum bude po akreditácii kurzov venovať pozornosť najmä vzdelávaniu odborníkov. Svoju činnosť bude koordinovať aj s inými vzdelávacími inštitúciami. Je zrejmé, že po prijatí Koncepcie s programom pre jednotlivé cieľové skupiny obyvateľstva na r. 2020 – 2025 sa vytvorí centrálné pracovisko MV SR - **Inštitút civilnej ochrany obyvateľstva**.

Inštitút bude úzko spolupracovať s vysokými školami, predovšetkým Fakultou bezpečnostného inžinierstva Žilinskej univerzity a jej katedrou krízového manažmentu, Vysokou školou bezpečnostného manažérstva v Košiciach, Akadémiou policajného zboru v Bratislave, Akadémiou ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši, Fakultou zdravotníckych odborov Prešovskej univerzity. Zároveň dlhodobým cieľom bude v spolupráci s MŠVVaŠ SR a Štátnym pedagogickým ústavom analyzovanie potreby a vytvorenia podmienok pre akreditované kurzy učiteľov na pedagogických fakultách, pre učiteľov základných a stredných škôl, v metodicko-pedagogických centrách a v ďalších zariadeniach MŠVVaŠ SR. Cieľom tohto návrhu bude zabezpečenie pravidelnej výučby a systematické pôsobenie na lektorov a odborníkov tak, aby bola zvládnutá celá

problematika prípravy na ochranu života, zdravia a majetku.

Dôležitou súčasťou bude realizácia úloh a opatrení vyplývajúcich z Dohody o spolupráci medzi Ministerstvom vnútra SR - sekciou krízového riadenia, Ministerstvom obrany SR, MŠVVaŠ SR, Zväzom civilnej ochrany a FZO Prešovskej univerzity pri organizovaní odborných seminárov a pri príprave študentov. Je to budúca základňa pre odbornú prípravu obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc a pre športovo – brannú výchovu na školách.

3 VÝCHODISKÁ A ÚLOHY V PRÍPRAVE A VZDELÁVANÍ OBYVATEĽSTVA

Sme vystavení rôznym ohrozeniam, ktoré sú prírodného, antropogénneho charakteru s novými prejavmi ohrození, ktoré v sebe združujú spájajú viaceré nebezpečenstvá. Podľa Šimáka [5]. „*nebezpečenstvo je latentná vlastnosť daného systému alebo jeho komponentov spôsobovať neočakávané negatívne javy, ktoré narušujú bezpečnosť, ohrozujú stabilitu a fungovanie príslušného systému, prípadne aj jeho okolia. Je to zdroj potenciálnej škody alebo situácia, ktorá potenciálne môže spôsobiť stratu*“.

Na tieto skutočnosti musíme v obsahu vzdelávania a prípravy adekvátne reagovať. Aby boli deti, mládež a dospelé obyvateľstvo pripravené na ochranu je nevyhnutné vytvoriť funkčný, koordinovaný a moderný systém vzdelávania, do ktorého budú zapojené okrem príslušných orgánov štátnej správy a samospráva i právnické osoby, fyzické osoby, kvalifikovaní jednotlivci.

Niektoré všeobecne záväzné právne predpisy v oblasti výchovy a vzdelávania obyvateľstva je nutné inovovať tak, aby vytvárali podmienky na podporu cieľov vzdelávania. Celý systém si vyžaduje koordinovanosť, aby bol organizačne efektívny a finančne zabezpečený.

Je dôležité, aby systém prípravy, jeho programy a praktické formy a metódy obsahovo nezaostávali za súčasnými potrebami civilnej ochrany obyvateľstva. V súčasnosti vzdelávanie organizujú jednotlivé zložky integrovaného záchranného systému samostatne a tým sa ich obsah niekedy prekrýva. Chýba koordinácia a spolupráca s príslušnými inštitúciami. Ak sa jednoznačne nestanovia postavenie, kompetencie, práva a povinnosti všetkých zainteresovaných

subjektov, budeme svedkami opakovaných iniciatív jednotlivých rezortov a ich súčastí ako tomu je napríklad v oblasti prípravy orgánov krízového riadenia, športovo brannej výchovy a zdravotníckej prípravy. Spomínaným problémom je predovšetkým financovanie systému vzdelávania civilnej ochrany obyvateľstva. Chýba komplexné posúdenie finančnej náročnosti prípravy obyvateľstva, získavania zdrojov z projektov a materiálo technickej základne, personálneho zabezpečenie a pod. Do tejto oblasti plynú viac menej nesystémovo obmedzené finančné prostriedky na informačné materiály, organizovanie akcií pre verejnosť, pre deti a mládež. Pomohlo by stanovenie hlavných smerov financovania celej oblasti prípravy na civilnú ochranu a zavedenie rozpočtových položiek v rámci rezortov SR.

Z návrhu riešenia odbornej prípravy a vzdelávania, z pohľadu Zväzu civilnej ochrany obyvateľstva a zo zamerania spolupráce s FBI Žilinskej univerzity v Žiline, FZO Prešovskej univerzity v Prešove, Štátnym pedagogickým ústavom a Metodickým a pedagogickým centrom MŠVVaŠ SR sa javí ako potrebné takéto členenie odbornej prípravy a ďalších vzdelávacích aktivít (Tab. 1). Pri čom každý stupeň a forma by obsahovali vybrané témy zdravotníckej prípravy

Tabuľka 1 **Odporúčaná štruktúra vzdelávacích aktivít**

Základné kurzy a odborná príprava. Zdravotnícka príprava
Zdokonaľovacie kurzy. Zdravotnícka príprava
Špecializované kurzy. Zdravotnícka príprava
Odborná príprava výkonných záchranných jednotiek a orgánov krízového riadenia. Zdravotnícka príprava
Dištančné vzdelávanie. Zdravotnícka príprava
Iné vzdelávacie aktivity, kontinuálne aktualizácie vzdelávanie. Zdravotnícka príprava
Semináre. Zdravotnícka príprava
Vyššie odborné a vysokoškolské vzdelávanie. Zdravotnícka príprava
Ďalšie profesijné vzdelávanie. Zdravotnícka príprava

Viaczdrojové financovanie a dotácie ministerstiev. grantové programy, dary z fondov najväčších ohrozovateľov a ostatných súkromných subjektov sú len časťou pomoci. Dosiahnutie rovnovážneho stavu a udržateľného rozvoja celého systému krízového riadenia v SR je podmienené aj pripravenosťou jednotlivých prvkov krízového

manažmentu verejnej správy, orgánov krízového manažmentu v podnikoch a inštitúciách na riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí, znalosťami a skúsenosťami z používania nástrojov krízového manažmentu [5]. Podľa nášho názoru treba prekonať pretrvávajúce nedostatky k čomu aj smeruje spolupráca MV SR - Sekcia KR a už menovaných vysokých škôl.

Vytýčené ciele a uzavreté dohody medzi týmito subjektmi umožňujú stanoviť hlavné smery prípravy a vzdelávania v civilnej ochrane obyvateľstva:

- Výchova a programové vzdelávanie obyvateľstva v trojročných tematických cykloch s využitím seminárov pre lektorov v spolupráci s jednotlivými VŠ.
- Vzdelávanie odborníkov a špecialistov pri ochrane obyvateľstva pred účinkami NL v spolupráci s Kontrolnými a chemickými laboratóriami (KChL) Civilnej ochrany v Nitre, Jasove a Slovenskej Ľupči v spolupráci s vysokými školami.
- Vzdelávanie a príprava učiteľov pre deti a mládež: Cestami ochrany života a zdravia. Príprava učiteľov základných a stredných škôl zameraná na komplexnú problematiku bezpečnosti, ochrany života a zdravia pred mimoriadnymi udalosťami, na športovo branné prvky v spolupráci s Metodickým a pedagogickým centrom v Prešove s celoštátnou pôsobnosťou.
- Špeciálna príprava lektorov a osôb s odbornou spôsobilosťou v spolupráci s FBI Žilinskej univerzity v Žiline, APZ MV SR, FZO PU Prešov a s KChL v Nitre, Jasove a Slovenskej Ľupči.
- V rámci medzinárodnej prihraničnej spolupráce organizovanie spoločných účelových cvičení Ochrana života a zdravia pre školy. Prvá súťaž tohto typu je pripravovaná na rok 2020, so Zakarpatskou oblasťou Ukrajiny, Krosnianskym vojvodstvom (Poľsko), Borsódskou župou (Maďarsko), a Moravsko-slezským krajom (ČR).

Hlavnými formami prípravy obyvateľstva na sebaobranu a vzájomnú pomoc, ktoré samosprávy a najmä obce uplatňujú s pomocou osôb s odbornou spôsobilosťou, odborov krízového riadenia OÚ v spolupráci s FZO PU Prešov, podľa návrhu Zmluvy o spolupráci MV SR S KR MV SR a Zväzu CO - sú predovšetkým:

- informačná a poradenská služba, ktorú poskytujú strediská prípravy a vzdelávania, verejnoprávne inštitúcie s humanitárnym

poslaním, okresný úrad, samosprávny kraj, obec, právnické osoby a fyzické osoby – podnikateľ, osoby s odbornou spôsobilosťou na vykonávanie vzdelávania v CO, v spolupráci s vybranými fakultami uvedených vysokých škôl,

- publikačná a vydavateľská činnosť uskutočňovaná vydávaním odborných publikácií, brožúr, skladačiek, plagátov, letákov, článkov v denníkoch a časopisoch s tematikou civilnej ochrany.

V jednotlivých krajoch a okresoch analyzujeme skúsenosti z obsahu a organizačného zabezpečenia odbornej prípravy a vzdelávania z hľadiska reakcie na vplyv rôznych rizík hroziacich obyvateľstvu. Navrhujeme konkrétne východiská a predkladáme námety na spoluprácu za účelom plnenia úloh podľa Zákona NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva. Pôjde aj o prípravu obyvateľstva na nové druhy ohrozenia, vyplývajúce zo zmien v bezpečnostnom prostredí. To znamená posilňovať pripravenosť verejnosti prostredníctvom sebaochrany a vzájomnej pomoci na meniace sa hrozby, na chemické a biologické ohrozenia, násilné útoky, na dôsledky prírodných katastrof a pod.

Posilňovať tak schopnosť obyvateľov pripraviť sa na možné udalosti ohrozujúce životy, zdravie, materiálne a duchovné hodnoty ako aj životné prostredie a na zvládanie možných dopadov krízových situácií.

ZÁVER

Kvalitu a účinnosť systému prípravy a vzdelávania v oblasti civilnej ochrany obyvateľstva a krízového manažmentu nie je možné zabezpečiť bez aktívnej spolupráce štátnych orgánov, príslušných neziskových organizácií a vyššie uvedených vysokých škôl. Táto spolupráca umožní vytváranie študijných programov zameraných na vzdelávanie odborníkov, krízových manažérov, ktorí sú schopní plniť úlohy procesov rizikového a krízového riadenia v štátnej správe a v samospráve, v podnikateľskej sfére a v inštitúciách zaoberajúcich sa ochranou životného prostredia. Aktuálne témy vyplývajúce zo spoločenskej objednávky môžu byť obsahom záverečných bakalárskych a diplomových prác študentov vysokých škôl.

Účinná príprava nie je možná bez zapojenia právnických osôb, podnikateľov a fyzických osôb do prípravy na mimoriadne udalosti prostredníctvom konkrétnej súčinnosti s orgánmi štátnej správy a samosprávy, najmä v procese prípravy preventívnych opatrení, spracovaní aktuálnych plánov ochrany obyvateľstva a plánov ochrany zamestnancov. To všetko umožní spätné hodnotenie procesu prípravy a získavať tak nové poznatky pre ďalšie skvalitnenie obsahu, foriem a metód prípravy obyvateľstva.

LITERATÚRA

- [1] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 303/1996 Z. z. na zabezpečovanie prípravy na civilnú ochranu v znení neskorších predpisov.
- [2] Zákon NR SR č. 42/1994 Z. z. o civilnej ochrane obyvateľstva v znení neskorších predpisov.
- [3] Vyhláška MV SR č. 7/2012 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o odbornej spôsobilosti na úseku civilnej ochrany obyvateľstva.
- [4] Zákon NR SR č. 83/1990 Zb. Zákon o združovaní občanov.
- [5] ŠIMÁK, L. *Krízový manažment vo verejnej správe*. Žilina: Vydavateľstvo EDIS, 2016. ISBN 978-80-4.
- [6] BOGUSKÁ, D. a M. MONOŠI. *Identifikácia kritických miest v súčinnosti záchranných zložiek IZS SR na príklade súčinnostného taktického cvičenia*. In: Zborník z 20. medzinárodnej vedeckej konferencie Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí. Žilina: Fakulta špeciálneho inžinierstva ŽU 2015. ISBN 978-80-554-1024-1
- [7] LONGAUEROVÁ, A. *Psychológia v profesionálnej činnosti zdravotníckeho záchranára*. 1. vyd. Prešov: FZO PU v Prešove, 2015. ISBN 978-80-555-1256-3.
- [8] Ústavný zákon č. 227/2002 Z. z. o bezpečnosti štátu v čase vojny, vojnového stavu, výnimočného stavu a núdzového stavu v znení neskorších predpisov.
- [9] Zákon NR SR č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme v znení neskorších predpisov.
- [10] Zákon NR SR č. 387/2002 Z. z. o riadení štátu v krízových situáciách mimo času v znení neskorších predpisov,
- [11] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 388/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečovanie technických a prevádzkových podmienok informačného systému civilnej ochrany v znení neskorších predpisov,
- [12] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 533/2006 Z. z. o podrobnostiach o ochrane obyvateľstva pred účinkami nebezpečných látok v znení neskorších predpisov,
- [13] Vyhláška Ministerstva vnútra Slovenskej republiky č. 523/2006 Z. z. o podrobnostiach na zabezpečenie záchranných prác a organizovania jednotiek civilnej ochrany v znení neskorších predpisov,
- [14] Vyhláška MV SR č. 328/2012 Z. z. o zabezpečovaní evakuácie v znení neskorších predpisov,